

L' EXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE LA

ASSOCIACIO CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY II.

BARCELONA 30 DE JUNY DE 1879

NÚM. 8.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—Pera 'ls no socis: 2.50 pessetas al any.—Número sol 25 cénts.
—Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON. (ahont deuen dirigirse totes las comunicacions) y en las llibrerias de Verdagner, Texidó y Parera, y Felip.

CONFERENCIAS SOBRE NOCIONES D' ARQUEOLOGÍA

Seguint la comensada série, en altre d' aquestas conferencias s' ocupá D. Eduart Támara de la música y la literatura consideradas baix lo punt de vista arqueològich.

Ponderá l' excelencia de lá música y sos maravellosos efectes reals ó imaginats; y senyalada sa remota antigüetat, citá alguns passatjes del Génesis y demostrá l' importancia que tingué la música entre 'ls Hebreus. Esmentá la prioritat de l' Egipte en l' us de cítaras y liras, y senyaladas las alteracions que aquests instruments sofriren en Grecia; explicá després, las formas y modificacions dels instruments de vent y de percusió, tan entre dits pobles com entre los Romans que adoptaren y perfeccionaren tots los usats per sos predecessors.

Mencioná particularment l' hidrauli instrument de vent de tubos verticals y mogut per l' aigua sens descubrirse senyals del tocador, com origen remot de l' orga que tingué á son comens un sol joch de tubos nomenat Real, ab teclas amples y duras que era precís tocar ab los punys, colzers ó martells; si bé no tardaren á coneixers los ninfals, ú organets penjats al coll en los que l' una ma movia la manxa y la altre tocaba lo teclat. Millorats aquestos instruments en lo segle XVI fou usat ja lo clavicordi y en lo XVIII

lo piano-forte quals modificacions han sigut considerables, essent l' armonium una de sas transformacions mes trascendentals.

Descrita també la general perfecció dels demés instruments, sentá que l' entonació del cant fou poch melódica en los primers temps, acomodarse molt al recitat; essent opinió generalment atmesa que los Grechs no utilisaren l' armonía ni lo contrapunt.

Respecte la notació musical feu espresió de la primitiva per medi de lletres de l' alfabet fins que, salvadas petitas modificacions s' adoptá la reforma feta per Guido d' Arezzo qui inventá lo monocordi ab pontets movibles pera totas las notas de la escala y s' usá especialment pera fixarlas lo conegut himne á S. Joan Batista. Seguí no obstant ab certas alteracions l' us de las lletres mes á la fi sols s' usaren los punts.

Per ultim feu ressaltar l' importancia donada sempre á la música que Soló y Licurgo consideraban com part essencial de l' educació, y notat l' excés que en quant á son us y privilegis caygueren los Romans, demostrá, lo desarrollo y diversitat de estil de forma y execució usats en nostres temps lo que la feya apte pera l' espresió dels mes variats conceptes.

En quant á la Literatura establí que aixi com l' estil era un signe precís y determinant de cada escriptor, de la mateixa manera las composicions literarias de cada época reflectaban l' esperit de la mateixa época en que foren escritas; per lo cual la literaria ademés de sos altres mérits, tenia també senyalat interés arqueològich.

Ab numerosos exemples demostrá la diversitat d' estil entre diferents pobles y épocas históricas; probá ab la parafrassis d' un meteix text com habia sigut diversament expresat per pobles y regions separadas, y notant algunas alteracions principals en la clausulació y desarrollo de conceptes en la prosa y sos variats estils segons las épocas, no deixá de fer altre tant en lo camp de la poesia ahont las senzillas é inmarsibles flors de l' antigüetat y algunas de l' etat mitjana, li oferiren notable contrast ab las pomposas y ja marsidas del sigle xvii y d' altres épocas. Nous conceptes y numerosos exemples doná pera probar son tema, y la concurrencia manifestá repetidas voltas ab aplaudiments sa aprobació.

COMUNICACIONS

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS.—DELEGACIÓ DE-CERVERA.—L' Ajuntament del humil poble de Vallfogona, sens ferse sort ni mostrarse indecís á la meva iniciativa, atent y digne á ma idea, en sessió extraordinaria tinguda lo dia dos del present, resolgué commemorar aquest any lo 256 aniversari del eminent é insigne poeta Dr. D. Francisco Vicent García, Pbre.

Aixó, l' haber sigut aqueixa Associació Catalanista la primera que ab ver entussiasme saludá al poble de Vallfogona per l' idea d' alsar allí un monument al Dr. García, y lo gran renom que de patriotica y verament aymadora de las glorias y lletras catalanas ha sabut conquerirse la mateixa, han sigut motius bastants pera que l' Ajuntament y Párroco de Vallfogona posessen á coneixement d' aqueixa Associació digníssima, lo que respecte aquellas festas habian, ab mi, determinat.

Com haurán pogut observar per la copia del acta que se enviá per lo Ajuntament á aqueixa Associació, la segona de las proposicions presentadas en aquella sessió per lo senyor Batlle, afecta d' una manera prou directa á ma humil persona, encarregantme de reunir los recursos pecuniaris pera satisfer los crescuts gastos d' aquella festivitat.

Demano donchs respectuosament á aqueixa Associació que enterada dels acorts del esmentat Ajuntament, se servesca dirigirme y ajudarme en tan dificil com espinós encárrech, en cual desempenyo quedaria jo encallat, sens saber com surtír, si desgraciadament m' arribés á faltar l' ajuda y direcció de la Catalanista, que l' Ajuntament, com jo, crehem de veras que necessito.

Tot lo que tinch l' honor d' innovarlos, seguríssim de que aqueixa Associació donará ben prompte l' aculliment que 's merecan 'ls meus prechs, guiats tan sols per ma constant idea de que s' perpetui la memoria d' aquell modestíssim sacerdot y sabi poeta que per tant temps fou escarnit, calumniat y perseguit per l' enveja; á honrar lo nom insigne del millor dels poetas catalans, lo im-

ponderable Dr. Francisco Vicent García, enterrat javuy encara! al peu d' una grau en l' Iglesia de Vallfogona.

Deu quart á vostés molts anys.—Cervera 19 de Juny de 1879.—
Sebastiá Puigbonet Corbella.

Senyor President y demás senyors socis de l' Associació Catalana d' excursions científicas.—Barcelona.

ALCALDÍA CONSTITUCIONAL DE VALLFOGONA.—NÚMERO 54.—Lo dia dos de Setembre de 1623 morí á Vallfogona de Riu Corp lo molt celebrat poeta, glaria de las lletras catalanas, Reverent Dr. don *Francesch Vicens García y Torras, Rector que fou de aquest poble* en cual iglesia se conservan sas cendras venerandas.

Lo dia dos de Setembre de 1879, so es, del any present, se celebrarán en aquest poble á la memoria de aquell geni immortal unas suntuosas exequias fúnebres y un certámen poétich-artistich-literari, si á son iniciador En Sebastiá Puigbonet, á aquest Ajuntament y Sr. Rector de aquesta Parroquia no 'ls falta, com no s' pot creurer, la protecció, ajuda, direcció y poderós valiment de aqueixa il-lustrada Associació, cual valiment, direcció y ajuda li demanem ab totas veras, seguríssims de obtindrerho de la mateixa.

Fins que siga una realitat lo de la erecció en aquest poble de un monument-biblioteca á la memoria del gran García, ¿qué menos podem fer tots los vers aymadors de las glorias catalanas per tributar á aquell geni immortal l' homenatge de nostra admiració y carinyo que celebrar en sa memoria un certámen poétich-artistich-literari y unas exequias fúnebres? Poch, moltíssim poch, podria fer aquest pobre Municipi perque lo un y lo altre se celebrin ab l' esplendor deguts, sino pogués contar ab lo decidit ausili moral y material de aqueixa Associació á la que somet en un tot la direcció y desarrollo de tal festivitát.

A aqueixa Associació, donchs, acudim, seguríssims de que la Associació Catalanista suplirá ab sa direcció y recursos la direcció y recursos que faltan á aquest Municipi pera que la festa consabuda se realise ab la pompa que s' mereix tractantse de honrar la memoria del fill de Catalunya que ab son merit literari mes gloria y nom ha donat á sa mare pátria.

Lo que tenim l' honor de comunicarlos, adjuntant l' acort sobre la tal festa.

Deu quart á vostés molts anys.—Vallfogona 6 Juny de 1879.—
L' Alcalde, Joseph Guim.—P. A. D. A.—Francesch Martí, Se-
cretari.

Sr. President y Srs. socis de l' Associació Catalanista d' excursions científicas de Barcelona.

Molt senyor meu: Acaba de descobrirse en la riera de Tenas una sepultura feta de pessas de terrissa contenint una ossera en perfet estat de conservació. Aixís acaba de notificarme ho mestre de casas Vidal.

Dintre pochos dias vindré á Barcelona y sabré enterarlos millor.
Disposi de S. S. Q. B. S. M.—Anfons M. Solá.

Caldas de Montbuy 16 Juny 1879.

Sr. President de l' Associació Catalanista d' excursions científicas.

Al objecte de cumplir per avuy part de las promesas que tinch fetas á eixa molt ilustrada Junta, deixant lo restant per las comunicacions que aniré enviant, me decidí fer una petita excursió, á fi d' examinar personalment algunas covas ó barracas que lo vulgo coneix ab lo nom de *covas dels alarbs*.

En efecte: en la tarde de lo dissapte passat me dirijí, acompanyat de mos cars amichs en Joseph Vinyas y en Jaume Pomareda, celosos per la conservació de las antigütats y molt mes per las de Catalunya, á una pessa de terra, (propietat de 'n Joan Salvatella y Daniel, vehí d' est poble), y territori anomenat «La Cabanarqueta,» distant d' Espolla un quart y mitx, ahont se troba una d' aquestas covas, que actualment serveix de barraca al propietari de la finca, cual cova está formada per pedras tan grossas, que sembla impossible que los homes puguessin manejarlas. Basta saber que la pedra que serveix de coberta ó taulat, mideix 2'10 metros de llarch per 1'60 metros d' ample, ab un gruix de uns 0'40 metros aproximadament, y que una de las laterals es tan ó mes grossa que la descrita.

Desde allí anarem á un' altre que també dista tan sols d' Espolla una mitxa hora escassa, situada en la vinya que te acensada en Salvador Boix d' est poble y terreno de D. Benet Muntada de Vilortolí (terme de S. Climent Sassebas). Consta de sis grandiosas pedras

laterals; y la coberta, formada de una sola pessa, te 3 metros á tot cuadro, ab un gruix de uns 0'40 á 0'45 metros poch mes ó menos.

Fará uns 13 anys que las covas citadas y altres d' arruinadas que ni ha, en número de set ó vuit, foren visitadas per un francés que á est objecte vingué de París expressament; y al trobarse en la última qu' acabo de manifestár, digué que, segons los datos qu' éll portaba, en aquella cova tenia que haberhi una pedra molt grossa de la forma de una tortuga ó be de un llargandaix, y despres del convenient exámen, vegé una gran pedra la que declaró per la forma haber sigut un idol de la antigüetat representant una tortuga, que avuy se troba totalment desfigurada per la ma terrible del temps; de manera que, al ensenyármela los amichs que m' acompanyaban, he de confessár que no vegí en ella mes que una pedra com molts d' altres que ni ha

De tots modos no hi ha dubte que tindrà algun mérit, per cuant lo francés la volia fer fotografiar, y no pogué lograr son objecte per no volguer deixar sa casa lo fotógrafo de Figueras.

Vejent ab mos companys qu' encara nos quedaba temps, anarem en lo territori anomenat la Murtra, ahont hi ha una pedra plantada perpendicularment que mideix 3'25 metros d' alt per 4'03 metros de gruix, medida pel mitx, puesto que los dos caps son un poch mes príms.

La tradició diu que aquesta pedra fou antiguament temple ó altar dels gentils, y la tortuga un ídol dels mateixos, aixís com las covas dels alarbs foren habitacions de éstos, si be asseguran molts que datan del temps dels fenicios, y que lo nom de alarbs ab que 's coneixen, no ve d' haberlas construïdas y habitadas los estrangers d' aquest nom que vingueren á dominar l' Espanya, sino de la falta de ilustració dels primers estrangers que penetraren en nostra nació.

De tots modos sa antigüetat es respectable, motiu per lo cual poso en coneixement de l' Associació la existencia de unas y altres, á fi de que, si considera d' utilitat la conservació d' estos monuments de sigles passats, pugua eixa Junta donarme las necessarias instruccions; del contrari no 'm cuidaré mes d' ells, y veuré ab gust que, al rebre la Junta eix escrit, vegi en ell tant sols lo bon zel que m' anima á favor de los interessos de l' Associació que m' ha distingit ab lo inmerescut títol de soci delegat.

Dintre pocs dias tindré lo gust d' enviar á eixa Junta la copia del auto de consagració de l' Iglesia de S. Martí de Bausitjas, del qual feya referencia en una de mas últimas comunicacions.

Deu quart á eixa Junta molts anys.—Espolla 11 de Juny de 1879.
—Antoni Balmaña.

Sr. President de l' Associació Catalanista d' excursions científicas.—Barcelona.

CRÓNICA DE L' ASSOCIACIÓ

(Continuació.)

Dia 25.—Sessió de la secció científica.—Se llegí la ressenya de la excursió á Vallvidrera, per D. Lluís Cabello.

MAIG.—*Dia 11.*—Junta general.—Se doná compte de las concessions fetas per la Companyia del ferro-carril de Granollers á Vich y Sant Joan de las Abadessas á l' *Associació* en las excursions qu' efectui per aquella línea; de una comunicació del Ilm. Sr. Bisbe de Lleyda oferint son apoyo á l' *Associació* y acompanyant una nota estadística de las parroquias que componen aquell bisbat; y d' haber sigut aprobada en junta Directiva, una proposició referent á l' ordre de las excursions.

Se doná lectura per D. Ramon Soriano á una monografía de la catedral de Barcelona. S' exposá haberse trobat varios restos romans en las escavacions fetas entre Cabrils y Mont-Cabré de los que se 'n cediren alguns á l' *Associació*.

Dia 12.—Excursió á Argentona, castell de Burriach y Mont-Cabré.—Se visitá la antiga iglesia d' Argentona; las ruinas del castell de Burriach, del qual se 'n tregueren varios dibuixos y se 'n reculliren interessants tradicions; una cova en la pendent del Mont-Cabré; lo lloch ahont feya pocs dias s' habian trobat varias ánforas romanas, reunintse varios fragments; y la iglesia de Vilassar de Dalt que posseheix un bellíssim retaule gótic malhauradament deteriorat.

Dia 13.—Sessió de la Secció topogràfica-pintoresca.—Se doná lectura á una ressenya de D. Antoni Massó referent á Sant Llorens del Munt.

Dia 16.—Vetllada literaria en honor als poetas premiats en los Jochs Florals. Se llegiren varis treballs en prosa y poesías

Dia 23.—Junta general.—Fou llegida una ressenya de l' excursió efectuada á Argentona, Burriach y Mont-Cabré, de D. César August Torras. D. Ramon Soriano continuá la lectura de sa monografía de la Catedral de Barcelona. Se llegiren unas novas referents al monastir de Sant Pere de Roda remesas per lo soci delegat Miquel Galtés.

Dia 26.—Excursió á Cervelló y Sant Pons.—Se visitá en lo primer punt l' antiga iglesia parroquial románica qual tipich campanar es especialment notable, com així també una estàtua de marbre de l' altar del Roser y lo retaule que posseheix estimables pinturas; la característica pica de l' aigua beneita del segle xvi; una rica capa pluvial, un calzer y patena de plata daurada ab esmalts del setgle xiv, una creu parroquial d' esmerat trevall de principis del xv, y una Vera-Creu y uns incensers de plata pertanyents al últim período de la Edat mitjana. Es verament important la magnífica y artística creu de terme, omplenada de preciosos detalls esculptórichs. Visitaren també las ruinas del castell y unas antiqüíssimas sepulturas entretalladas en la roca. En Sant Pons se visitá la iglesia de pur estil románich y de las mes antigas de Catalunya. Mereix mencionarse en son interior una bonica y antiga imatge bisantina. Se reculliren varias tradicions históricas. Fou visitat ademés lo monumental pont del Lladoner, obra de principis d' aquest segle. Se tregueren durant l' excursió diferents dibuixos.

Dia 27.—Sessió de la Secció topogràfica-pintoresca. Se doná compte d' haberse obtingut uns itineraris de la provincia de Barcelona y camins notables de Catalunya ab la estadística de las poblacions y distancias kilométricas, y una descripció, á la que 's doná lectura, de las obras del ferro-carril de Sant Joan de las Abadessas, secció fins á Vich, cedidas per aquella Companyia de ferro-carrils.

Dia 28.—Sessió de la secció artística. Fou elegit President D. Ramon Soriano y vice-president D. Eduart Támara.

Se doná lectura á una ressenya crítica-descriptiva del museo del soci Dr. D. Joseph Vallet Pbre., per D. Eduart Támara. S' acordá visitar lo dia 3o del mateix mes lo museo de D. Felip Jacinto Sala.

JUNY.—*Dia 5.*—Junta general.—Se doná lectura per D. Céssar August Torras á la ressenya de l' excursió efectuada á Cervelló y Sant Pons. D. Ramon Soriano terminá la lectura de la monografía de cathedral de Barcelona. Se llegí un compendi de noticias referents á un menhir celta y á varias altres antigüetats descobertas en Santa Pau per lo Centre artístich de Olot.

Dia 17.—Sessió de la Secció topogràfica-pintoresca. Se doná lectura per D. Céssar August Torras á la ressenya de l' excursió efectuada á Vich, Sant Pere de Casserras y Sabassona, y per D. Antoni Auléstia á altre ressenya d' una excursió á Cervelló, Sant Pons y Pont del Lladoner.

Dia 18.—Junta general. Fou llegida per D. Eduart Támara una memoria d' una excursió efectuada á Montserrat.

Dias 23 y 24.—Excursió á la Garriga.—Se visitá la capella de Sant Macari que enclou un notable Sant-Crist del segle xiii y lo pati de casa Casellas bonica obra del segle xvi. En casa Busquets se notaren dos ar-

mas prehistòriques, un priapo y una llansa del segle XVI, objectes trobats en la Garriga y magníficament conservats. Se visitá la capella románica de Nostre Senyora del Camí, ahont existeix una lápida de marbre blanch del sepulcre de la filla de Wifred. Dos antichs sepulcres, un regular retaule del segle XIV, y alguns restos romans; la casa Tarrés ahont se troban notables mobles dels últims segles; un bosch ahont se troban infinitat de restos d'obra romana; l'antiga iglesia de la Doma, ahont es molt estimable son altar major del segle XIV; l'antiga capella de Sant Cristofol de Montenyas que conté una primitiva imatge bizantina y un notable retaule del segle XIII. Se tregueren varios dibuixos.

Dia 28.—Junta general. Fou llegida per D. Eudalt Canibell la ressenya de l'excursió efectuado á la Garriga.

EXCURSIÓ Á MANRESA

Y AL MONASTIR DE SANT BENET DE BAGES

efectuada en los dias 1 y 2 de Juny de 1879.

Assistiren á la meteixa los Srs. D. Francisco Manel Pau, D. Heribert Barallat, D. Antoni Aulástia y Pijoan, D. Jaume Balaguer y Merino, D. Artur Bulbena, D. Joaquim Fontanals del Castillo, D. Ramon Tenas y Hostench, D. Andreu Balaguer y Merino y D. Ramon Vergés.

Los excursionistas arrivaren á Manresa prop de las 11 del matí del dia 1, dirigintse tot seguit á la Seu, ahont admiraren lo conjunt de l'obra qu' es de l'estil ojival medi ab tres desembrassadas naus. Contemplarem l'altar major, calat per enter y de bonas proporcions, preciosa obra del setgle XV. Lo còr al mitj de la nau central té parets semblants á las del de Barcelona y per sort conserva son antich front d'igual caràcter, encara que 'l desfigura un cert balcó corredís que descolla per sobre sos murs. Son notables las dos fatxadas laterals del temple, abdós hermosas y ben ormentadas, l'una particularment per uns delicats calats en l'ojiva y l'altra per un sepulcre de pedra colocat casi á l'alsaria dels capitells. La fatxada principal resta incomplerta y en part tapiada per un porxo, produhint malíssim efecte l'existencia allí d'un balcó ab barana de ferro.

Suspesa la visita á la Seu pera continuarla á la tarde tingueren lo gust de rébrer las visitas del soci delegat de l'Associació Don Jaume Monrás y dels Srs. D. Olaguer Miró y D. Salvador Bala-

guer y Enrich y ab l' amable é ilustrada companyía de dits senyors efectuaren l' excursió per la ciutat y sos encortons.

Se dirijiren altre cop á la Seu, estudiant ab més detenció los portals laterals. Entraren á l' iglesia ahont se 'ls hi ensenyáreu dos *magnífichs frontals*, un del segle xiv molt notable per sa raresa y perfecció fet á Florencia y representant la vida de Jesús y Maria, y l' altra del any 1617 representant los patrons de la ciutat. Baixaren á la cripta, ahont se veneran los cossos de Sta. Agnés y Sant Fructuós, St. Maurici y St. Víctor y reliquias de molts altres sants. Te certa similitut ab la de la catedral de Barcelona, si bé abundan en ella los adornos barrochs, y los ríchs márbres. Alguns d' estos son de perfecta execució y honran en gran manera á son autor l' artista Padró, vesabi del actual soci delegat á Madrid lo distingit pintor D. Ramon Padró. Passaren á la capella del Sant Esperit, en la que s' hi conserva un retaule gótic, qu' ha sigut fa poch temps objecte d' una atinada restauració, honrant en extrem al pintor de dita ciutat Sr. Morell, puix en éll difícilment se poden adivinar las novas figuras pintadas pera completar lo retaule de las que existian primitivament. Vejeren aixís meteix, los objectes més preciosos destinats al culto, las dos históricas banderas del Bruch, uns sepulcres colocats en una de las capellas de la nau de l' Epístola y la colecció de quadros que representa l' historia del canonge Mulet, qual sepulcre de marbre blanch abarrocat porta damunt sa jacent estátua.

Se dirigiren luego á la cova de Sant Ignasi de Loyola essentne notables alguns detalls platereschs de l' exterior del edifici. En l' iglesia existeixen varios altars moderns y en la cova una colecció de quadros al oli representant los principals sants y martres de la Companyía de Jesús, deguts al pinzell del llech P. Ignasi Gallés. Al exterior de l' iglesia se descubreix una vista en extrem pintoresca.

Baixaren al riu pera visitar l' antich pont romá, de grandió aspecte, ahont hi figuran set arcadas apuntadas formant com lo del *Diable de Martorell*, encara que notan rápidas, dos pendents cap á una part y altre. Tornaren á dalt de la serra y arrivaren fins al espedat lloch anomenat *balcó de Sant Pau*, ahont se disfruta d' un panorama estens y sorprenent. Atravessant camps y camins feren parada al peu de la creu de terme qu' en diuhen *de la Culla*, per

estar pròxima á la masía d' aquest nom: es una elegant obra del setgle xvi, adornada ab preciós fullatge y figuretas. Prop d' allí existeix lo convent de las monjas de Sta. Clara, mereixent esser visitada sa notable porta románica, no sols per la senzillesa de sos archs en plena cintra, sino per la bona execució de molts de sos detalls essent probablement obra del setgle xii. Visitaren lo Col·legi de la Ciutat, á cárrech de la Companyia de Jesús, essentne també dignes de menció alguns dels quadros del sobre dit P. Ignasi Gallés.

Passaren per lo carrer dels Archs, de fesomia especial, que recorda algun tant las barriadas judaicas; per lo de Sobre-Roca, ahónt hi existeix un pou que segons tradició local recorda un miracle de St. Ignasi; per lo de St. Miquel, ahónt hi ha l' iglesia d' aquest nom qu' es la més antiga de la ciutat.

A las 6 del matí del 2 sortiren los excursionistas pera lo monastir de Sant Benet de Bages, acompanyantlos lo Sr. Balaguer y Enrich. Al arribar al pont romá sobre 'l Llobregat, part dels excursionistas se dirigiren al Poble de Navarcles, ahónt vejeren lo cingul que portava Sant Ignasi quant anava á captar á la casa dels antepassats del actual págés D. Valentí Altimiras. Visitaren l' iglesia parroquial mostrantlos hi lo Rector Mossen Joseph Sentaneres los reliquiaries, objectes del culto, y una mitra moderna que pertenyía al abat del monastir de Bages. Aquest es una preciosa obra románica del segle x, notable especialment per son claustre d' amplas dovelas y columnas aparelladas, quals capitells d' imatjeria y fullatge presentan gran varietat d' assumptos. En dit monastir s' hi treballá desde las 8 del matí fins á la una. Envers lo mitj dia reberen la visita del distingit fabricant D. Isidro Puig y Ferrer ab sa simpática familia. A la una se sospengueren los traballs al objecte de dinar, venint al poch rato una atenta invitació del Señor Puig pera que los excursionistas passessin á pendre café á sa casa. Aceptada tan galana oferta, passaren després del dínar, á casa del Sr. Puig, qui 'ls obsequiá ab un esplendit café y pastas ab vins generosos del pays, pronunciantse ab est motiu entussiastas brindis y llegintse després algunas poesías. Se visitaren los tallers y quadras de la fábbrica, tornant á las 4 al monastir pera ultimar los traballs pendants: á las 6 sortiren de Bages, satisfets de la excursió

y segurs de no olvidar fàcilment lo recort que 'ls deixá l' admiració de las bellesas artísticas de tan prehuat monument.

A las 9 del vespre tingué lloch en casa de la ciutat de Manresa, la sessió literaria dedicada á commemorar la gloriosa jornada del Bruch en la guerra de l' Independencia de l' any 1808. Presidí l' acte lo Il·tre. Sr. Alcalde 1.er ab assistencia d' una Comissió del Il·tre. Ajuntament, del Rvnt. Sr. Arxipreste de la Seu y d' un numerós y distingit concurs qu' omplía la Sala de sessions. L' *Associació* meresqué ocupar lloch distingit en tan solemne acte.

Oberta la sessió per lo Sr. Alcalde 1.er dedicá aquest sentidas frases á la memoria dels héroes del Bruch, qu' ab son valor y patriotisme lograren fer tornar enrera als fins llavors invencible exércit de Napoleon I, y manifestant que la circumstancia de permanecer incidentalment á Manresa l' *Associació* ab motiu d' una excursió efectuada á Bages, había sigut motiu de poguerse celebrar dita vetllada literaria, contantse al efecte, ab lo concurs dels excursionistas que tant noblement s' havian ofert á péndrerhi part en commemoració d' una de las glorias que ab més orgull debía recordar Catalunya y especialment la ciutat de Manresa.

Aprés usá de la paraula lo Rvnt. Mossèn Jaume Collell Pbre., pronunciant un notable discurs referent al heróich fet que 's commemorava, demostrant que 'l Bruch fou la Covadonga espanyola del setgle XIX, que en sa llohansa debian contribuirhi tots los bons patricis, y proposá, finalment á la Corporació Municipal, qu' en la sala de sessions, s' hi coloués una lápida commemorativa de dit fet, y que s' hi grabessin ab lletras d' or, los noms dels defensors que prengueren part en tan gloriosa lluyta, com á testimoni de l' admiració y gratitut de la pátria envers los primers fills qu' obriren lo pas á la independencia nacional. Després de son parlament que fou molt aplaudit, llegí ab l' energia y espressió que li es peculiar sa poesia *Lo Sometent*.

Se doná luego lectura de las següents poesías, que aixís mateix foren molt aplaudidas. *A la guerra de la independencia*, de Bertran y Bros, per lo Sr. Aulestia; *Deu y Patria*, de Thos y Codina, (D. Silvi,) per lo Sr. Fontanals del Castillo; *A la heróica Manresa*, de Gallard, per lo Sr. Barallat; *La Jornada del Bruch*, de Ubach y Vinyeta, per lo Sr. Balaguer (D. Jaume;) *Montgrony*, de Franquesa, per lo Sr. Pau; *A la Patria*, d' en Aribau, per lo

esmentat Sr. Balaguer; *La Cansó del Miquelet y La gent del any vnyt*, per son autor Mossen Collell.

Acabada la lectura de las poesías lo Rvnt. Sr. Arxipreste pronunciá un discurs, exposant com lo sentiment religiós había convertit en héroes als defensors del Bruch. Aprés s' alsá lo Sr. Balaguer (D. Andreu,) donant las gracias en nom de l' *Associació*, á las corporacions y personas que s' habian dignat assistir á dit acte y especialment á las que habian pres l' acort de celebrar dita vetllada, valentse del concurs dels excursionistas, ab lo qual habian donat una proba de deferencia y simpatía á la *Catalanista* que may olvidará, ja que ab eixa distinció era gran l' honor que rebía d' una ciutat per tants títols ilustre com Manresa. Ab motiu de son parlament de gracias, excitá l' entussiasme dels jovens manresans pera la formació d' una associació similar, explicá l' objecte que 's proposa la *Catalanista*, 'ls movils que la guían en sas excursions, y com s' ha d' entendre lo renaixement literari y artístich y lo sentiment de la pátria, qual paraulas glosá en sas principals acepcions. Los conceptes del Sr. Balaguer mereixeren general aplaudiment del auditori.

Finalment lo Sr. Alcalde 1.er doná las gracias en nom de la ciutat de Manresa, que li cabía l' honra de hostejar, sisquera per breus moments, á l' *Associació Catalanista d' excursions científicas*, y alsá la sessió.

Aprés passaren al despatx del Sr. Secretari ahónt s' obsequiá als excursionistas ab un improvisat refresch.

Los treballs realisats durant l' excursió han sigut los següents:

Secció artística. Fotografías: vista general del ábside y costat lateral de l' iglesia de Sant Benet de Bages, fatxada de la meteixa, ángul N. E. del claustre, ángul S. O., ala N. y ala S. del meteix, capitells d' imatjería y follatge, capitells d' imatjería y entrellassos, capitells ahónt s' hi representa lo bateig per immersió, y tombas, tot de dit claustre, y además finestrals ojivals del pati de la abadía, per lo Sr. Monrás.

Dibuixos: 5 capitells per lo Sr. Auléstia; 10 capitells, per lo Sr. Bulbena; armas de la abadía, per lo Sr. Barallat; fatxada y costat lateral de la iglesia, per lo Sr. Tenas; y calch de las inscripcions de duas tombas, per los Srs. Balaguer.

Planos: Planta baixa interior y exterior de la iglesia campanar y claustres, per lo Sr. Tenas.

Secció literaria. Recull de 8 tradicions, per lo Sr. Pau; recull dels goig y de tres segells, per lo Sr. Barallat.

Secció científica. Recull de varis exemplars de *Nummulites* anomenadas en Manresa *mitjas pessetas de Sant Pau* y que 's troban en lo camí de l' hermita.

S' adquirí además una fotografia copia del quadro existent en la iglesia del Carme, que representa la tradició de la llum, que vingué á dita iglesia en lo setgle xiv desde lo monastir de Montserrat per lo finestral encara obert.

Los excursionistas tornaren á eixa ciutat en lo primer tren del dia 3 essent rebuts en l' estació per los Srs. President y Secretari 1.er de l' *Associació*.

NOVAS.

Sembla cert que está projectada y fins consentida fins are per qui podria evitarla, la demolició del Claustre de Sant Pau del Camp, mes no podém creure que sia sonada l' hora de semblant ignominia pera Barcelona y pera nostres ilustrats temps. Son infinitas las exposicions elevadas y que ab la nostra també segueixen elevantse als primers poders del Estat y semblant ruina inesperada, innecessaria, mal imaginada y fins diríam inverossímil, creyem que no comensará en tot ní en part mínima.

Elegit entre los que dehuen formar part de l' Ajuntament de Barcelona desde 1.er de Juliol próxim nostre consoci y President de la [secció artística D. Ramon Soriano, la Junta directiva li ha endressat un atent ofici d' enhorabona en nom de tota l' *Associació* y aquesta redacció al ferho públich uneix sa veu á la de dita Junta.

L' antich gremi de argenters avuy en liquidació, habem sabut ab greu sentiment que pensava vendre pera satisfer deutes las magníficas taulas de la Verge Maria, y de la vida de Sant Eloy; los pergamins y tots los llibres de ceremonial, de dibuixos d' obras de maestria, de compte y rahó y d' altres mil curiositats pertanyents al meteix gremi. Sí alguna corporació oficial de nostra ciutat no compra aquestas valiosas joyas, no coneixem encara lo particular que pense en cambiar ab ellas sas monedas, y aixis es lo probable que tot passarà á l' extranger segons ha

succehit fins are. ¿Tindrian tal vegada prou pit los richs, ja homes d' anys y reputats mestres argenters, pera imitar l' inolvidable exemple de D. Francisco Martorell y Penya, regalant aquestos objectes que individualment no poden guardar y que á la llarga foran perduts pera la ciutat y lo gremi al Museu de Sta. Agata de la ciutat de Barcelona, ahont no foran may perduts y ab ells duraria la memoria dels experts y acomodats argenters agremiats quels possehiren?

Mentres uns desfan y malbaratan las glorias del país, altres cuidan de realzarlas guanyant generals aplaudiments y cridant cada dia mes poderosament l' atenció pública. Dihem aixó; porque ab gust se veu alsar en lo cercat del Museo d' antigüetats de la plassa del Rey, una de las columnas de l' antich temple d' Hercul, de las cuals tres ab son arquitrabe se conservan encara en son propi lloch en nostre local del carrer de Paradís. Pot jutjarse completament ab l' exempta columna que are s' alsa, de l' importancia y majestat de dit temple que tenia sis de tals columnas en son frente y onze en sa longitut.

Nostre consoci D. Pere Company ha inventat un nou sistema aplicat á la taquigrafía catalana, lo qual ha sigut presentat á l' Academia de taquigrafía de Barcelona. Molt nos alegrariam de que son treball hagués resolt las dificultats que presenta aquesta nova aplicació de l' excelent art taquigrafich.

Lo dia tres del corrent Juny assistiren delegats per nostre Associació los Senyors Soriano y García Dalmau á l' inauguració del «Centre Catalanista Provencalench,» essent la vetllada per demás lluida y concorreguda. Tingué lloch en lo teatre de Sant Martí de Provencals ab assistencia del Sr. Alcalde y altres individuos del Ajuntament de dita població, y foren llegidas composicions literarias las més en vers, no sols originals dels socis de dit Centre, sino també de nostra Associació, del Progrés literari y altres. Amenisaren l' acte algunas composicions musicals ben executadas ab violí y piano, y acabat l' acte després de las 12 de la nit, los concurrents forasters foren obsequiats ab los corresponents carruatjes pera son retorn á Barcelona.

Encarregat á D. Ramon Tenas vice-president de la secció artística de nostre Associació, lo dibuix de una magnífica casulla y sos accessoris, ha complert l' encarrech ab felis éxit y entera satisfacció de sas comitents las MM. Monjas de Ntra. Sra. de la Concepció y ensenyansa. Dita casulla sobre fondo carmesí obscur, presenta complicats y ben entesos dibuixos que recordan l' estil romanich; forman los preciosos entrellassos y delicada galoneria tot brodat en or un delicat contrast ab alguns petits

florons y filets de plata ab alguns tochs de sedas de colors molt ben entesos. Descolla en una de las caras sobre fondo elíptich blanch un nom de Maria brodat d' or en elevat reals y en l' altre cara á igual manera y ab igual forma descolla un delicat nom de Jesús. Mes allá dintre dos rotllos apareixen brodadas en or las dos lletras simbólicas Alpha y Omega. Si digne d' elogi es lo dibuix d' aquesta casulla, estola, maniple, sobre calzer bossa per los corporals, no es menos lloable la pacientíssima y perfecta execució de l' obra portada á felis terme, després de set mesos de constants treballs per ditas MM. Monjas, acreditant una vegada mes sa pericia en semblants labors y contribuint ab sa bona execució á que dita casulla sia dádiva de relevant preu pera la persona á qui pensan dedicarla.

Cridem molt particularment l' atenció de qui corresponga, seguint lo fet ja per altres periódichs, á fi de que s' eviti que l' ornamentada llosa sepulcral del célebre pintor Viladomat en la capella de la Concepció en lo Pi, sia coberta per domassos ó de altra cualsevol manera, cosa que fou ja temuda y prevista per nosaltres desde que colocat lo nou y regular retaule hi foren afegits uns inútils brassos de cresteria á una y altre part de la capella.

Han ja desaparegut los motius per los quals se suspengué la publicació del periódich vigatá *La Veu del Montserrat*.

De tot cor saludem la reaparició de tant excelent semanari y ab est motiu, renovem á son digníssim Director, lo testimoni de la nostre consideració y de la reciprocitat de relacions.

Hem tingut lo gust de rebre 'ls següents periódichs: *Revista mensual del Ateneo Tarraconense de la clase obrera*; *Boletin mensual de la Asociacion de Ingenieros industriales de Barcelona*; *El escudo de Masnou*; *La union del magisterio*; *Gazette des Touristes*; *El gauro-tauro*, boletin oficial de la Sociedad Catalana de seguros «La Solipedobovina»; *La Renaixensa*, revista catalana.

S' han cedit á l' *Associació* las següents obras, procedents de la Protecció literaria: *Idilis y Cants místichs*, de Mossen Jacinto Verdguer Pbre., *Cansons ilustradas*, de D. Apeles Mestres. Per D. Enrich C. Girbal, *Nota sobre los cueros de Córdoba*, del Sr. Baró Mr. Ch. Davillier, traduhidas per lo donador. Per lo Sr. Genovart quatre rajolas barnisadas que representan un jerro ab flors y dos aucells procedents del monastir de monjas Elisabeths d' aquesta ciutat, derruit en lo present any.

Errada.—En lo últim número, plana 59, ratlla 19. ahont se consigna 15 s' ha de llegir 150.